

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg;
Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der
Meij, Alphen a.d. Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan
Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M.
Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A.
Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee,
Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d
Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de
administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen
a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs
voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.
Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Een leeg (levens-) huis

„... en komende, vindt hij het ledig,
met bezemen gekeerd en versierd.”

Matth. 12 : 44b.

De farizeeën hebben de Heere Jezus ervan beschuldigd, dat Hij de duivelen zou uitwerpen door Beëlzebul, de overste der duivelen. Jezus heeft deze beschuldiging op een duidelijke wijze afgewezen door de ongerijmdheid ervan aan te tonen. Hij heeft Zijn beschuldigers tevens ernstig gewaarschuwd, dat ze op deze wijze bezig zijn zich te begeven op het spoor dat tot de totale verharding leidt. Maar Hij heeft zich ook diep bedroefd over de onbekeerlijkheid van Zijn volk. Hij is gekomen tot het Zijne, maar de Zijnen hebben Hem niet aangenomen. En om die onbekeerlijkheid aan te tonen, gebruikt Jezus dan het beeld van een bezetene, zoals er in Zijn dagen zoveel waren. Als het Vrouwenzaad is gekomen om de slang de kop te vermorzelen, dan wacht de slang niet maar rustig af, maar hij spant al zijn duivelse krachten in, om het werk van Christus te verijdelen. Vandaar ook zoveel, die door duivelse geesten bezeten waren.

Welnu, zegt Jezus: er is zo'n bezetene, met wien er wat bijzonders aan de hand is! De onreine geest gaat namelijk van hem uit, verlaat hem. En dat is toch een verblijdende zaak. Dat ziet er hoopvol uit. En inderdaad: dat betekent een hele verandering voor dat levenshuis, dat nu niet meer door de onreine geest wordt bewoond. Er komt beweging. Er wordt geschrobd en gebezemd. Het huis wordt grondig nagezien en schoongemaakt: met bezemen gekeerd en versierd. Dat geeft toch moed?

Maar ach: wat valt het tegen. Want die boze geest komt terug. En nog wel met zeven andere boze geesten. En u weet: "zeven" is het getal van de volheid. En samen nemen die boze geesten hun intrek in het levenshuis, dat toch zo keurig was opgeknapt, maar dat nu grondig en voorgoed in hun macht is. Hoe kan dat nu? Hoe is dat nu nu mogelijk? Wel, let er dan op, hoe de onreine geest niet uit dat levenshuis was uitgeworpen, maar *uitgegaan!* Hij heeft het huis wel verlaten, maar het blijft toch *zijn* huis. Hij zegt straks dan ook: "ik zal wederkeren in mijn huis, vanwaar ik uitgegaan ben". En als hij dan terugkomt met zeven andere geesten, bozer nog dan hijzelf, dan vindt hij het huis, dat toch nog zijn huis is gebleven: *leeg!* Zeker, er was heel wat opgeknapt en versierd, maar het huis was niet verwisseld van eigenaar. Wel zo was het met het bondsvolk in Jezus' dagen. Zijn optreden en dat van Johannes de Doper mocht voor een ogenblik de duivel op de vlucht gejaagd hebben, maar door de afwerende houding van het volk tegenover Christus zou het daar geen voordeel van hebben, maar juist des te vaster in de greep van de boze vallen.

En zo hebben we op onszelf toe te zien. Van nature is ons levenshuis bezet door satan. Reeds in het paradijs hebben wij hem vrijwillig de toegang verleend en hem de sleutels in handen gegeven. En nu kan hij ons huis wel eens voor een tijdje verlaten. Daarvoor heeft hij dan zijn duivelse redenen. En

dan mogen we van hem ook nog wel schoonmaak houden. Vroom worden, wettisch streng, vrolijk godsdienstig, licht bewogen. We mogen godsdienstige versieringen op hangen, geestelijke stokpaardjes berijden. Dat mag allemaal nog. Daar heeft de satan geen bezwaar tegen. Wanneer het, ondanks zijn tijdelijk vertrek, toch *zijn* huis maar blijft. Wanneer, ondanks alle schoonmaak, het huis maar *leeg* blijft. Als het huis, na het vertrek van de *onreine* geest maar niet wordt bewoond door de *Heilige* Geest.

Lezers, hoe staat het met ons? Van nature wordt ons levenshuis, dat misschien een prachtige voorgevel heeft, zodat het heel wat lijkt en naar buiten indruk maakt, bewoond door satan. Vandaar, dat we van onszelf onbekwaam zijn tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. Ons levenshuis is van nature satans huis, *zijn* huis! Of heeft hij ons levenshuis verlaten? Niet omdat hij dat wilde, maar omdat hij moest. Niet omdat hij eruit ging, maar omdat hij eruit gedreven werd? Door Gods almachtige genade? Door de Heilige Geest, Die ook de Geest van Christus is? Wanneer dat zo is, dan gaat de Heilige Geest, ons huis niet maar schoonmaken. Na de schoonmaak staan er immers weer dezelfde spullen. Maar de Heilige Geest gaat ons levenshuis *vernieuwen*. Grondig vernieuwen. O zeker: Hij gaat het ook schoonmaken. Het oude moet verdwijnen, maar om plaats te maken voor het nieuwe. Hij maakt in ons levenshuis in de weg van ontdekking plaats voor Christus, drijft heen tot Christus, verbindt aan Christus, doet leven uit Christus door een levend geloof.

Wordt ons levenshuis nog bewoond door de onreine geest? Vreselijk! Valt de Heere te voet: "O God, God van het verbond, belovende God, bekeer mij toch en geef mij niet over aan de dwaasheid van mijn hart en aan de macht van satan!"

Heeft de onreine geest ons levenshuis verlaten? Zijn wij aan het opknappen gegaan? Maar bleef ons huis leeg? Werd het niet bewoond door de Heilige Geest? Bleef ons huis toch van satan? Zie dan toe! Straks komt hij terug met zeven andere geesten, bozer dan hij. Wie blijft voortleven in de schijn, zijn eigen vroomheid koestert, zonder lust om de Heere te vrezen en Hem uit liefde te dienen, loopt gevaar op deze wijze steeds meer onvatbaar te worden voor het ware werk Gods.

Zalig, als wij van (M)meester verwisselden. Als satan de sleutels van ons levenshuis moest overgeven in handen van de Heilige Geest, zodat die Geest ons huis ging doorwonen en ons leerde instemmen met de apostel: "ik leef, doch niet meer ik, doch Christus leeft in mij!"

Christus leeft in mij!

Mijn huis is niet leeg!

Heere, neem Uw Heilige Geest niet van mij!

Ds. M. Vlietstra.

Van de Redactie

1. **Ontmoetingsdag.** De eerstvolgende ontmoetingsdag van vrienden en vriendinnen van Bewaar het Pand zal D.V. worden gehouden op zaterdag 25 april a.s., in het kerkgebouw van de Chr. Geref. kerk te Slie-

recht-centrum. In de morgensamenkomst hopen te spreken de predikanten G. Blom, J. Veenendaal en K. Hoefnagel en in de middagsamenkomst de predikanten G. Bouw, H.C. van der Ent en M.C. Tanis. We delen dit vroegtijdig mee, opdat men daarmee rekening kan houden.

2. **Acceptgirokaarten.** Deze zijn de deur uit en naar verwacht mag worden in het bezit van onze abonnees gekomen. Onze administrateur zal het zeer op prijs stellen, wanneer men spoedig via deze kaarten overgaat tot betaling van het abonnementsgeld, uiteraard graag verhoogd met een gift. Dit geldt niet voor hen die reeds betaalden en ook niet voor hen, die een ruilabonnement hebben. We hopen op aller medewerking te mogen rekenen.

3. **School voor Dundas en Hamilton.** De diaconie van een Chr. Geref. kerk verblijdde met een gift van f 50.-, waarvoor hartelijk dank.

Eveneens hartelijk dank voor een gift van f 50.- die we bij een bezoek elders ontvingen.

B.

Van de administratie

Verschiede abonnees hebben hun abonnementsgeld over 1987 al weer betaald, voordat zij de acceptgirokaart hadden ontvangen. Zij behoeven uiteraard hun kaart niet meer in te sturen. In het vorige blad had moeten staan dat 8 nieuwe abonnees konden worden ingeschreven, dit was helaas weggevalen. Nu mogen we 5 nieuwe abonnees welkom heten. Aan giften ontvingen we f 195,50, terwijl we van het v.d. Heuvelfonds een gift van f 5000.- mochten ontvangen.

Van de volgende abonnees ontvingen we het blad één of meer keren retour met de mededelingen: verhuisd, vertrokken of onbekend.

Wie van onze lezers kan ons hierover inlichtingen verstrekken?

Het zijn: G. van Groothoest, Stationsweg 21, Barneveld, Jan Visser, Geer 19, Urk. L. Romkes, Wijk 3-33 Urk. Z. Krikke, Wegalaan 52, Groningen en N. van Hofwegen, Akkerstraat 18, Hardinxveld-Giessendam.

Voor alles weer hartelijk dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

De betekenis van het "bloed" in de Bijbel

Over dit onderwerp willen we een en ander schrijven in enkele vervolgartikelen.

Allereerst deze opmerking. Het gaat in ons betoog over verschillende uitspraken, benamingen en betekenissen aangaande het "bloed" van de mens en van het dier. Maar dan bedoeld, hetgeen de BIJBEL ons daarover in haar uitspraken geeft, met name in het Oude Testament. Het kent namelijk aan het bloed een *stem* toe. Toen Kaïn zijn broer Abel had doodgeslagen, vroeg de Heere aan hem: waar is Abel, uw broeder? Maar Kaïn antwoordde onverschillig: "Ik weet het niet, ben ik mijns broeders hoeder?" En toen antwoordden de Heere hem: Wat hebt gij gedaan? Er is een stem van het bloed uws broeders, dat tot Mij roept van de aardbodem". Genesis 4 vs. 10.

In Gods verbond met Noach sprak de Heere tot Noach: "Doch het vlees met zijn ziel, dat is zijn bloed, zult gij niet eten". En verder: "Wie des mensen bloed vergiet, zijn bloed zal door de mens vergoten worden". En hiervoor geeft de Heere Zelf de reden daartoe

aan, namelijk: "Want God heeft de mens naar Zijn beeld gemaakt". (Gen. 9 : 6). Zo mocht dus het bloed van een dier niet gedronken worden. Dat zou zijn een "Barbaarse gewoonte", namelijk: levend vlees met warm bloed te eten! Dat verbod de Heere, om verwildering van de mens te voorkomen. Daarom heeft dit verbod ook blijvende betekenis en geldigheid. Ja, hoe zeer neemt God het leven van de mens in bescherming! Want het bloed is toch de "drager" van het leven.

Zo heeft de Mozaïsche Wetgeving alle *genot* van bloed verboden! Bloed en vet zullen alléén op het "altaar" komen. Zij behoren alléén aan God toe. Ook niet aan de priester zelfs, dan alleen het "besprengen". Zo was dus het eten van vet en bloed strengelijk verboden. (Lev. 3 : 17b).

Ja, zo lezen we al in Genesis 9 vs. 6: "Wie des mensen bloed vergiet, zijn bloed zal door de mens vergoten worden, want God heeft de mens naar Zijn beeld gemaakt". Welnu, zo zal dus het bloed en het vet op het altaar *alleen aan de Heere toekomen*.

Dr. v.L.

De merktekenen der christenen 21.

Morgen. Wie leeft er bij morgen? En dan bij welke morgen? Immers het denken aan morgen is verschillend. Morgen is verschillend gevuld en gekleurd.

Morgen is de toekomst en wat kan van de toekomst gezegd worden? Voorspellingen zijn en worden gedaan. Het jaar 2000 komt in het vizier. Maar het optimisme is gematigd, wanneer daar aan gedacht wordt. Immers in ons wereldje kan er voor die tijd nog van alles gebeuren. Menigeen zegt bij het denken aan en werken voor morgen, moet er komen de versterking van het heden. Hoe sterker het heden, des te zekerder de toekomst, de dag van morgen. En tot die dag van morgen behoort beslist niet de grote Dag. De Dag des Heeren. Die dag komt immers niet. Het Bijbels gegeven is een fabeltje. Een menselijk verzinzel. Leven bij die dag is onzin en verlangen naar die dag brengt de grootste teleurstelling. In kerk en theologie is ook een visie op de toekomst gekomen, waaruit de toekomst, het toekomstige leven weg is. De moderne theologie breekt met de toekomstverwachting, waarvan de Bijbel spreekt. Een vertegenwoordiger van de moderne theologie rekent af met de gedachte als zou de toekomst gekenmerkt zijn door een breuklijn in de geschiedenis, als Christus wederkomt om te oordelen de levenden en de doden.

De toekomst wordt, zo wordt gezegd, bepaald door beslissingen, die individueel en in politiek worden genomen. Onze toekomst ligt in het menselijk vlak en reikt niet verder dan de aardse horizon. En binnen die horizon liggen de hemel en de hel, die beide bepaald worden door onze menselijke beslissingen. De hemel is daar waar de goede beslissingen genomen worden en de hel is daar waar het verkeerd gaat. Wanneer er genade gevonden wordt, dan moet die *in* de wereld gevonden worden en niet daarbóven. Wat erg deze theologische overtuiging, gepropageerd en door velen geloofd. Zij rekent af met het Woord des Heeren en het getuigen van Jezus Christus en Zijn apostelen. Zij biedt ook niet de minste zekerheid en gegronde hoop voor morgen. En die hoop is er. Die hoop mag er zijn. Hoop voor morgen. Hoop voor de toekomst. En dat door het verzoenende, verlossende werk van Christus. Morgen ligt in vandaag en vandaag in gisteren. In gisteren ligt morgen al vast. Immers morgen, de toekomst ligt in het verleden op Golgotha. Toen is de toekomst, het toekomende al begonnen. Met nadruk wordt daarom ook door Jezus Christus gezegd: "Die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven". Het eeuwige leven in beginsel reeds hier. Het leven van morgen, van de toekomst begint vandaag. Zalig hij, die het kent.

En dat leven sterft niet weg. Dat leven verdwijnt niet. De Heere houdt het in stand. Hij sterkt, Hij versterkt het. Als het doodsuur komt, mag de begenadigde zondaar er door leven, uit leven. Het voert door de doodsnacht heen en leidt naar het eeuwige leven.

Het eeuwige leven wat is de volle gemeenschap met de Drieënige God.

Van die toekomst, van die morgen verzekert de Heere. En dit ook, mede gelet, de situatie in de eindtijd op aarde. De laatste aanval wordt dan gedaan door de overste van de wereld. Een aanval veelzijdig, listig, sluw, goed doordacht. Het beest uit de aarde, de verpersoonlijking van de geestelijke macht, zal zijn slag slaan.

In het boek Openbaringen wordt het ons getekend. Het wordt ons beschreven, hoe het zal gaan en wat het beest zal doen. Maar we worden ook gewezen op Christus. Het overwinnende Lam Gods.

Christus is de Triumfator. Een driestemmig engelenkoor spreekt, elk op eigen wijze, van Hem. De eerste jubelt van Zijn eeuwige Evangelie, dat triumfeert tegen de macht van het beest en de dood. De tweede roept het uit, dat Christus' heerlijkheids verschijning inhoudt, dat het Babel van deze wereld ondergaat. En de derde engel laat het horen, dat alle aanbidders van het beest en zijn beeld zullen omkomen. Maar er volgt nog iets en dat wordt Johannes en in hem de kerk verzekerd: "zalig zijn de doden, die in de Heere sterven". Het moet op schrift gesteld worden, het moet gedocumenteerd worden. De eeuwen moeten het weten, de eeuwen moeten het horen. Zalig, welgelukzalig zijn allen, die in de Heere sterven. De hemelstem zegt het met nadruk "in de Heere sterven". Er wordt niet gewezen op de wijze van sterven, maar op de aard van het sterven. Op het "in de Heere" komt het ook aan. Het spreekt ons van de nauwe geloofsvereniging met de Heere. Het één zijn met Hem, gelijk een rank met de wijnstok. Het wijst ons op het uit Hem en door Hem te leven. En dat leven is niet zonder vrucht. Enerzijds een stervend leven en anderzijds het leven vertonend, wat voortvloeit uit de gestorven en opgestane Christus. Zo is het nu bij ware christenen. Van hen wordt ook gesproken in Openbaring 14 : 12. Te midden van loslating en verloochening worden de heiligen gezien, die de geboden Gods bewaren en het geloof in Jezus Christus niet verloochenen. Zij blijven trouw. En dat door de kracht van de Heilige Geest, door de band der liefde, die hen bindt aan Jezus Christus. Hun leven laat winst zien. Hun sterven geeft winst. Op het leven in de Heere, volgt het sterven in de Heere. "Ja", zegt de Geest, "opdat zij rusten mogen van hun arbeid en hun werken volgen met hen". Het woord "arbeid" spreekt van een moeitevolle worsteling. Van een worstelend leven aan Gods genadetroon. Zoekend, vragend, Belijdend en pleitend. Het spreekt van een worsteling met de Boze en zijn bondgenoten. Een strijd tegen de zonde en zichzelf. De rust, verdiend door de grote Rustaanbrenger, wordt verkregen. De eeuwige rust wacht!

En dat leven in de "rust" is geen doelloos leven. Het zal een werkzaam leven zijn. De werken volgen. De werken gaan niet voorop. Goede werken leiden niet tot de zaligheid. Zij bepalen niet de ingang in Gods koninkrijk. Dat doet alleen Christus. Uit genade en door genade alleen wordt men zalig in dit leven en gaat men in in de eeuwige gelukzaligheid. Nu is het doen van goede werken de christenen niet vreemd. Het nieuwe leven brengt daartoe en spoort daartoe aan. Het behoort ook tot het eigene van een christen. Vandaar dat er ook niemand in de hemel zal komen zonder goede werken. Alhoewel niemand in de hemel komt door de goede werken. De beloning des Heeren is genade alleen. Het loon van Christus wordt toegekend. Gegeven in dit leven reeds. Het is niet tevergeefs de Heere te dienen, te vrezen en Zijn wacht waar te nemen. Want "wat vreë heeft elk, die Uwe wet bemint. Zij zullen aan geen hinderpaal zich stoten. De goddelozen hebben geen vrede, die godvrezenden alleen".

En wat op aarde in beginsel hun leven is, zet zich in de eeuwigheid volkomen voort. Het dienende leven, het zich gevende leven zal volmaakt, volkomen zijn. Het leven bij de Heere, zal een leven van staan zijn. Staand voor Zijn troon als 's Heeren dienstknechten. Een leven van dienen als priester in Zijn tempel dag en nacht. Eeuwig en altoos. Dienen wordt op aarde de lust, in beginsel het leven. In de eeuwigheid zal het het leven

van het leven zijn. Dienen in gehoorzamen, in volgen. In verbondenheid. In eren, in loven en prijzen.

Welk een dag komt morgen. Ja, met morgen breekt de eeuwigheidsdag aan. Een dag die begint, maar nimmer eindigt. De dag van Jezus Christus. De dag van Zijn christenen, voor Zijn christenen. En die deze dingen getuigt, verzekert, zegt: Ja! Ik kom haastiglijk. Hij komt! Hij staat te komen! Hij is reeds onderweg. Hij is op weg naar Zijn morgen, naar Zijn dag. Ons hart zij bereid om Hem te ontmoeten. Ons kleed zij wit. Onze kaars brandend. Het leven moge staan in het teken van morgen. Nuchteren, wakend, werkzaam, verlangend.

En komt Hij: dan zal de heerlijkheid der vromen, op 't luisterijkt te voorschijn komen; dan schenkt Gods goedheid hun begeren; Lof zij de Heere der heren!

"De christenen zullen aan zich volbracht zien de volle verlossing. Zij zullen ontvangen de vruchten van hun arbeid en van hun moeite, die zij zullen gedragen hebben. Hun onschuld, hun oprechtheid, zal dan bekend worden door allen. Ieder zal een waar christen dan voor een christen erkennen. Men zal ook algemeen hun werken, hun gebed, hun strijd tegen de zonde erkennen, hun geloof, hun hoop, hun liefde. Zij zullen gekroond worden met heerlijkheid en eer. De zoon van God zal hun naam belijden voor God Zijn Vader en Zijn uitverkoren engelen. Alle tranen zullen van hun ogen gewist worden. Hun zaak, die nu tegenwoordig van vele Rechters en Overheden als ketters en goddeloos verdoemd wordt, zal bekend worden de Zaak van de Zoon van God te zijn. En tot een genadige vergelding zal hen de Heere zulk een heerlijkheid doen bezitten, als het hart eens mensen nimmer meer zou kunnen bedenken". Artikel 37, N.G.B.

Ds. M.C. Tanis.

De bazuin in de stad 6.

De Zondag in het gedrang

Het is geen geheim, dat in ons volksleven steeds meer de Zondag in het gedrang komt. Dat is niet iets van de laatste tijd alleen. Nooit is er een tijd geweest, dat het met de rust en heiliging van de Dag des Heeren ideaal is geweest. Ieder, die wat van de geschiedenis weet omtrent deze zaak, zal dit gelijk beamen. Willem Teelinck klaagt aan het begin van de 17e eeuw al over de ontheiliging van Gods Dag. Geen dag werd naar zijn getuigenis meer ontheiligd dan de Zondag, terwijl men de "afgodische feestdagen der Papisten" alom vierde. Nauwelijks een eeuw later spreekt Smijtegeld bijv. in zijn catechismus-preek van het vierde gebod over hetzelfde onderwerp. Men maakt er een "koopdag" van, een "kijf- en hoereerdag" enz. "De kroegen zitten vol, dan raakt het vechten, doodslaan en dergelijke gruwelen". En Theodorus van der Groe heeft het in eenzelfde preek over "de algemene tegenstand, die het gebod des Heeren ontmoet en de schrikkelijke overtreding van hetzelfde in ons land". Het is dus duidelijk, dat het er met de viering van de Zondag toen al niet zo rooskleurig voor stond. Toch zag het er in het algemeen gesproken met de waardering van de Dag des Heeren beter uit dan vandaag.

Die teruggang wordt ook getoond door een vergelijking tussen de overwegingen voor de Zondagswetten van de zijde van de Overheid. In 1815 kwam na de Franse overheersing de landelijke Zondagswet. Daarbij werd het volgende opgemerkt: "Alzo wij in overweging genomen hebben de noodzakelijkheid om op het voetspoor onzer godsdienstige vaders, die daarop steeds de hoogste prijs stelden, de plichtmatige viering van de Dag des Heeren en andere dagen, de openbare Christelijke godsdienst toegewijd, door eenparige en voor de gehele uitgestrektheid der Verenigde Nederlanden algemeen werkende maatregelen te verzekeren". Opmerkelijk is hier de uitdrukking: plichtmatige viering. Er kwam in veel gevallen niets van terecht, toch spreekt hier het officiële standpunt. En hoe is het in 1953 als er wéér een Zondagswet komt? We lezen in de overwegingen niet meer van een "plichtmatige viering". Het

gaat om "Nadere voorschriften ter weg-neming van beletselen voor de viering van en ter verzekering van de openbare rust op de Zondag en enige Christelijke feestdagen". Het zal niet moeilijk zijn het verschil op te merken, al spreekt men ook in 1953 nog van het stempel op ons volksleven van het Christendom in de Zondag.

We kunnen gerust zeggen dat de ontwikkeling daarna door de praktijk en aanvulling van deze Zondagwet zo geweest is, dat men zulke woorden niet meer van de Overheid kan verwachten. In de Dag des Heeren een stempel van het christendom op ons volksleven? Het is er wel zeer vóór vandaan, dat we zoiets zouden horen of lezen in een overweging van de Overheid.

Men wil geen verandering!

Dat dit laatste niet teveel gezegd is, bewijst de gang van zaken rondom een bepaald artikel in de Zondagwet van 1953. Dit betreurenswaardig verloop was in feite al voorzien door hen, die naar de belijdenis de eisen van Gods Wet als norm voor het handelen van de Overheid aanvaardden. Wat was het geval? Er was al een artikel, dat beoogde de sportbeoefening op Zondag te beschermen tegen beperkende verordeningen van de plaatselijke gemeentebesturen. Wanneer die sportbeoefening niet als openbare gemakelijkheid te beschouwen was, mocht deze niet verboden worden.

Ieder begrijpt hoe deze bepaling, die al slap genoeg was, toch nog door velen gehaat werd. Immers, zo konden sommige gemeenten van overwegend behoudende structuur voetbalwedstrijden op de Zondag binnen hun gebied nog tegenhouden en behalve die ook nog andere vormen van sportbeoefening in het openbaar. Steeds groter werd het verzet van hen, die naar hun gevoel in hun ontspanning verhinderd werden. Dat kon toch niet. Zij vroegen zich niet af, hoe anderen gehinderd werden door wat zij eisten. Zij mochten het ook niet op een andere plaats. Zij wilden alleen maar mogelijk maken, dat ook in die enkele gemeente, waar sportvelden en zwembaden dicht bleven, dat tot het verleden zou behoren.

Het gebeuren rond het zwembad in Hardinxveld-Giessendam is bekend. Het gemeentebestuur had besloten: het zou dicht blijven op Zondag. Het zwembad werd gekraakt met het doel uiteraard om de zaak in de publiciteit te brengen. De Hoge Raad sprak uit, dat dit strafbaar was. Echter het bracht uiteindelijk een nieuw wetsvoorstel dat in de 2e Kamer werd aangenomen. Het kwam hierop neer dat de Zondagswet zo gewijzigd werd, dat besluiten van plaatselijke gemeenten of van besturen, die een geldelijke bijdrage ontvangen, geen beletselen mogen bevatten voor sportbeoefening op Zondag. Dat betekent — zoals terecht na deze wijziging werd opgemerkt — dat alle gemeenten van welke kleur ook verplicht zijn zwembaden en sportpaleizen op Zondag open te houden.

Men heeft gesproken van een "zwarte dag" voor de gemeentebesturen. Dat is niet ten onrechte. De zelfstandigheid van de plaatselijke gemeenten is een kostbaar goed. Groen van Prinsterer was in zijn tijd een vurig verdediger van een zo groot mogelijke zelfstandigheid van de plaatselijke gemeenten. De verworven vrijheden dienden door de centrale Overheid te worden erkend.

We gaan hier verder niet op in. Maar het is zeker, dat het ook een "zwarte dag" was voor die God naar Zijn Woord begeren te dienen. Het betekende immers niet anders dan dat het hek van de dam was. Besluiten van meerdere gemeenteraden in Nederland, die het tegenhouden van bepaalde sportactiviteiten op het oog hadden, werden vernietigd. Voorop staat de ontheiliging van Gods Dag tegen het gebod des Heeren. Dat moet het meest bedroeven. Maar hoe onverdraagzaam blijkt ook de z.g.n. verdraagzaamheid van hen, die niet verhinderd willen worden in hun begeerten!

Een nieuwe bedreiging

Tegen het einde van het afgelopen jaar kregen we te maken met een nieuwe bedreiging van de Zondagsheiliging. In de 2de Kamer — tijdens een uitgebreide commissievergadering over het midden- en kleinbedrijf — bleek, dat er twee partijen waren, die het

aantal Zondagen, dat winkels, markten enz. open zijn, verder wilden uitbreiden.

In de winkelsluitingswet wordt de opening van winkels enz. geregeld. Voor enige tijd betekende dat: geen Zondag open. Een aantal jaren geleden werd besloten: twee Zondagen per jaar open. Door het laatste kabinet werd het: van twee naar vier Zondagen per jaar. P.v.d.A. en V.V.D. achten dit aantal niet genoeg. Zij menen dat het nú de tijd is om verdere mogelijkheden tot openstelling te moeten geven. Voor het zo goed mogelijk floreren van het kleinbedrijf moeten de mogelijkheden ook zo groot mogelijk zijn. Daarbij wijst men er op, dat velen in continuïteitsdiensten werken. Ze moeten op alle tijden hun inkopen kunnen doen. Tenslotte zeggen ze: wat maakt het principieel uit of er een openstelling is voor vier of voor bijv. tien Zondagen?

We moeten opmerken, hoe hier het één aan het ander vastzit. Arbeidstijdverkorting voor de werknemers én arbeidstijdverlenging voor het bedrijf brengen gemakkelijk Zondagsarbeid mee. En dan: hoe komt hier het gevaar uit als we het gebod des Heeren niet aanvaardden zoals God het gegeven heeft! Immers dan geeft men het betrekkelijke recht om te zeggen: wat maakt het principieel uit, vier of tien Zondagen? Een overste, die het verzoek moet behandelen van een jongen in militaire dienst, die 's Maandags terug wil komen uit bezwaar tegen op Zondag-reizen, zal toch zeker informeren: hoe doe je dat anders op Zondag?

Deze dreiging komt vooral af op onze mensen, die in dit soort kleinbedrijf hun dagelijks brood verdienen. Zij worden zo in hun concurrentiepositie geschaad. Hun medewinkelier wél open en zij niet. Dat kan voor hen nadelig zijn. Nu kunnen we hier gemakkelijk zeggen, vooral als wij er zelf buiten staan: dat moet niet uitmaken, het gebod is nummer één. Gelukkig zijn er in elke tijd mensen geweest die het zo beleefden en zelfs van bijzondere zegeningen getuigden in die weg. Maar het gaat er hier om, dat de Overheid de Zondagsontheiliging en tévens het nadeel van hen, die er om het beginsel niet aan mee kunnen doen, bevordert.

We hopen dat er geen verdere opening komt, zoals genoemde partijen zich voorstellen. Er is nog meer. Bij de openstelling van winkels op Zondag heeft het plaatselijke gemeentebestuur nog een vinger in de pap. De gemeenten hebben niet de plicht om het toe te staan. Zij mógen vergunning verlenen, maar móeten het niet. Zo kan het in bepaalde gemeenten nog tegengehouden worden. Maar moet de ontwikkeling van de Zondagsontheiliging op ander gebied niet doen vrezen dat ook hier "mogen" tot "moeten" zal worden?

Wat is te verwachten?

het hele gebeuren rond de steeds verder gaande afglijding van het gebod des Heeren omtrent Zijn Dag moet ons wel diep veront-rusten. Temeer zeggen we dit, omdat er voor het oog geen keer te verwachten is.

Sommigen menen, dat een grotere zelfstandigheid van de plaatselijke gemeenten hier nog wat verandering ten goede zal kunnen brengen. Uiteraard valt dan enkel te denken aan plaatsen, waar men in meerderheid nog een beleid overeenkomstig Gods Woord wenst. Er is inderdaad een zekere neiging tot wat men dan noemt: decentralisatie. Daaronder verstaan we in dit opzicht het geven van grotere bevoegdheden aan de plaatselijke gemeentebesturen.

Het daarvan te verwachten lijkt me weinig zinvol. Het streven moge op zichzelf toe te juichen zijn. Het is echter de grote vraag of men het dan zó zal doen, dat dit anders wordt. Het streven naar meerdere bevoegdheden voor de plaatselijke gemeenten wordt meestal niet zozeer door principiële uitgangspunten bepaald. Zou men dan in het raam van zo'n beleid de pas verkregen "vrijheden" voor ieder — zo ziet men het toch! — weer gaan verkopen?

Wie rondom de ontwikkeling ziet, kan alleen verwachten dat het erger wordt. Veel fabrieken gaan arbeidstijdverkorting combineren met het invoeren van een ploegendienst, waarbij men ook op Zondag door-draait. Het bleek bij een bepaald bedrijf dat men daarin ook al de feestdagen mee wil

nemen. Het is volgens de directie de enig verantwoorde weg tot "overleving" in deze tijd.

Hier komt ook uit de verdere bedreiging voor onze jongere mensen. Laten we daar niet gering over denken. Het economisch leven trekt de laatste tijd weer aan. Dat is op zich een voorrecht, hoewel het de vraag is of we zó optimistisch kunnen zijn als van veel kanten beweerd wordt. Temidden van alles blijft het een hele zaak dat onze jongere mensen na de schoolopleiding allen werk zullen krijgen. Wordt het dan niet steeds moeilijker voor die jongeren die opgevoed zijn bij Gods Woord en geboden? Als deze ontwikkeling verder doorgaat, wordt het steeds meer zó: een kleinere mogelijkheid voor hén en een grotere voor die er niet om geven om 's Zondags te werken? En dan: wat ligt er een grotere verleiding als er steeds maar meer mogelijkheden komen tot vermaak op Zondag of om iets te kopen?

Wat is er te verwachten? Die vraag zal beheerst moeten worden door wat anders! Er is alleen verwachting voor volk en Overheid in de weg van de gehoorzaamheid aan het gebod Gods. In het persoonlijk leven zal het ook niet anders kunnen. De ontwikkeling die we zien ten aanzien van het ontheiligen van Gods Dag staat niet los van de hele ontwikkeling, die steeds verder afvoert van ál Gods geboden. Steeds meer komen we in een samenleving terecht waarin voor God geen plaats meer is. Daarin als vreemdeling onze weg te gaan valt niet meer, maar het heeft toch uitzicht. Zijn geboden zijn heilzame geboden. Hij wil zegenen, die Zijn geboden voor eigen persoonlijk leven hebben liefgekregen en die biddend betrachten.

Hoe is het met ons?

Het is een geboden zaak dat we het opnemen voor Gods gebod en tegen de zonde ingaan. "Vrome" redeneringen kunnen dat niet ontcrachten. We mogen hier wel aan het eind de dringende vraag onder ogen zien: hoe staat het met de beleving van de Zondag onder óns? Er kan geen kracht van uitgaan, hoe krachtig of ons protest ook zal klinken, als het op het erf van Gods Kerk en in eigen leven niet uitkomt!

Moeten we niet eerlijk zeggen, dat ook onder die Gods Woord belijden het beleven van de Zondag al gemakkelijker wordt? Velen komen op Zondag van hun zakenreis of vakantie thuis. Afstanden worden niet ontzien om op die dag per auto visites bij familie of kennissen af te leggen. Het zijn maar enkele zaken, die opgemerkt worden. In het algemeen wordt het leven in het betrachten van dit gebod steeds gemakkelijker.

En hoe wordt de Zondag thuis doorgebracht? Waar wordt over gesproken? Staat wat gehoord werd onder de prediking ook in het middelpunt? In veel gezinnen, ook onder ons, staat de Zondag in huis geheel los van de Zondag in de kerk. Dit is een onderwerp apart. Er is wijsheid voor nodig om kinderen op een positieve manier op de Dag des Heeren te benaderen. We kunnen hen afkerig maken van die dag, als er alleen een wettische benadering is. Dat neemt niet weg, dat de Zondag in onze gezinnen merkbaar moet zijn.

Het gaat hier uiteindelijk om de geestelijke beleving van Gods Dag. In wezen heeft die kracht voor álle dagen. Sabbathsbeleving in het kennen van de vrucht op de bediening van Gods Woord is een rijke zaak. Dan wordt van binnen het wonder beleefd, dat God te doen wil hebben met mensen, die het zelf verbeurd hebben. Dan wordt het ervaren, wat er in God in Christus ligt. Wat een voorrecht als we zo persoonlijk die dag leerden liefkrijgen. Het blijft dan niet uit, dat ervan gesproken wordt. Het geeft vrucht in het dagelijks leven.

Zo is er verwachting door Gods genade ook in onze tijd. Zo mag de boodschap door middel van hen, die de Heere vrezen, nog uitgaan binnen ons volksleven, in het midden van deze wereld. Zij die dit gebod uitdragen en het zelf beleven, wil de Heere gebruiken. Zij verwachten het niet van henzelf. Hoe vaak ontbreekt de rechte beleving van Zijn dag! Het komt van die God, Die mét die dag gezegend heeft en óp die dag Zijn zegen schenkt.

Ds. D. Slagboom.

Laus Deo 30.

Verworpen engelen

God is de Schepper van de engelen, maar ook van de duivelen! Hoewel wij onmiddellijk daaraan moeten toevoegen: dat God de duivel niet als duivel heeft geschapen! In het begin van hun schepping zijn zij goede engelen geweest. Door ontáarding echter hebben zij zichzelf verdorven en zijn anderen tot werktuigen des verderfs geworden. De boosheid van de duivelen heeft haar oorsprong dus niet uit Gods schepping, maar uit de bederving van die oorspronkelijke góedeschepping. "Al het verdoemelijke, dat hij heeft, heeft hij zichzelf door zijn afval en val op de hals gehaald". Laten wij dus niet menen dat Gód de boosheid in de duivel geschapen heeft. Wij zouden dan aan God toeschrijven wat Hem geheel en al vreemd is, namelijk leugen en bedrog. Christus zegt dat de Satan, wanneer hij leugen spreekt, hij uit zijn éigen spreekt. Hij is de vader der leugenen. Calvijn wil dit met nadruk onderstrepen, omdat Gods eer en majesteit hierbij in het geding zijn. Alsof Gód de boosheid in de duivel had geschapen.

Men zou de vraag kunnen stellen: wáár leert de Bijbel de val en verwerping van de engelen? Calvijn verwijst dan naar de brief van de apostel Petrus. Hij schrijft: dat God de engelen die gezondigd hebben, niet gespaard heeft, maar die in de hel geworpen hebbende, overgegeven heeft aan de ketenen der duisternis, om tot het oordeel bewaard te worden, 1 Petrus 2 : 4. In dezelfde Geest schrijft ook de apostel Judas: God heeft de engelen die hun beginsel niet bewaard hebben, maar hun eigen woonstede verlaten hebben, tot het oordeel van de grote dag met eeuwige banden tot de duisternis bewaard. De Schrift treedt hierbij weliswaar niet in bijzonderheden. Dit gegeven schijnt sommigen te ergeren. Zij "mopperen, omdat de Schrift niet op meerdere plaatsen een uiteenzetting geeft in de juiste volgorde en op duidelijke wijze van die val, zijn oorzaak, wijze, tijd en aard". Waarom is de Schrift eigenlijk zo kort en bondig omtrent de afval en val van deze engelen?

Waarom dit ingrijpende gebeuren zo kort aangevoerd? Het antwoord is dat ons die geschiedenis van de val der engelen niet aangaat. "Maar omdat ons dat niet aangaat, was het beter, dat het, zo al niet geheel verzwegen, dan toch slechts éven aangevoerd werd". Zou het niet beneden de waardigheid van de Heilige Geest zijn om met zinloze geschiedenissen zonder nut onze nieuwsgierigheid te voeden? Laat ons tevreden zijn met het feit dat de Schrift leert dat God ook de duivelen eenmaal als goede engelen geschapen heeft en dat zij zelf moedwillig de band met hun Schepper verbroken hebben om anderen in hun verderf mee te slepen. Maar nogmaals: alzo is het van den beginne niet geweest. God treft geen blaam. Het was moedwillige ongehoorzaamheid.

Paulus schreef eenmaal aan Timotheüs over "uitverkoren engelen", 1 Tim. 6 : 21. Tegenover het bestaan van deze uitverkoren engelen stelt dus de apostel Paulus stilzwijgend het bestaan van verworpen engelen: en dat zijn de duivelen.

De voet schrap zetten

Wat de Schrift aangaande de duivelen leert, heeft een praktisch doel. Het wordt ons geleerd om opmerkzaam te zijn, om ons te hoeden voor hun listen en lagen. Maar ook om ons bewust te maken van de noodzaak van de geestelijke wapenrusting. Wij dienen ons toe te rusten met wapenen die sterk en krachtig genoeg zijn om zulke zeer machtige vijanden te verjagen.

Zo wordt de Satan de god en overste van deze wereld genoemd. Een sterk gewapende, een geest die de macht heeft over de lucht en een briesende leeuw. Het nut van deze omschrijvingen is: om voorzichtiger en waakzamer te zijn en bereidvaardiger om de strijd te aanvaarden. Als de apostelen daarom schrijven over het geweld van de duivel dan volgt daarop onmiddellijk een aansporing tot waakzaamheid en standvastigheid. Om één voorbeeld te geven: als de apostel Paulus

wijst op het rondgaan van de duivel als een briesende leeuw, dan voegt hij daar onmiddellijk aan toe: wederstaat hem en weest vast in het geloof, 1 Petr. 5 : 8, 9.

Wij zijn dus gewaarschuwd. Wij hebben te doen met een machtige vijand die "vastberaden in vermetelheid, zeer sterk in krachten, zeer listig in bedrog, onvermoeibaar in ijver en snelheid, zijn voorzien zijn van alle mogelijke krijgstuig en door krijgskennis slagvaardig, ons voortdurend belaagt". Dat wij ons toch niet door zorgeloosheid of lafheid zouden laten overmeesteren, "maar met opgeheven en opgewekt gemoed de voet tegen hem schrap zetten om hem te weerstaan". Het komt aan op volharding "daar deze krijgsdienst slechts met de dood eindigt".

De voet schrap zetten? Dat kan niet in éigen kracht. Daarvan is Calvijn zich vanuit persoonlijke ervaring bewust geworden. Wat dit betreft had hij zeker geen grote gedachten van zichzelf. Daarom besluit hij paragraaf 13 met de volgende gemeente woorden: "Maar laat ons vooral, ons onze zwakheid en onervarenheid bewust, Góds hulp inroepen en niets ondernemen dan vertrouwend op Hem: want Hij alleen is het, die raad én kracht én moed én wapenen schenkt".

Grote troepen

De voet schrap zetten en Gods hulp inroepen! Er is immers maar niet sprake van één of twee of weinige vijanden. Het gaat om "grote troepen die met ons oorlog voeren". Maria Magdalena was nota bene bezeten van zéven boze geesten. En Christus heeft eens betuigd dat het gewoon is dat een eenmaal uitgeworpen boze geest wel zeven geesten, bozer dan hijzelf, meeneemt en in het ledige, eenmaal gereinigde huis weerkeert, Matth. 12 : 45.

Toen Jezus de Gadareense bezetene vroeg wat zijn naam was, antwoordde hij: Legio, Luk. 8 : 30. En dan voegt de evangelist Lukas verklarenderwijs de woorden toe: want vele duivelen waren in hem gevaren. Een heel legioen in één man. Daarom nogmaals: slaphoud en niets doen passen ons niet.

Wij hebben te strijden met een oneindig aantal vijanden. En ook al geeft God de Zijnen soms enige onderbreking in de strijd, waakzaamheid blijft geboden.

Calvijn moet toegeven dat in plaats van vele duivelen in de Schrift nogal eens sprake is van één satan of duivel dus: in het enkelvoud. Die éne Satan echter vertegenwoordigt de gehele partij van goddelozen, ook goddeloze engelen. Hij is haar vorst, met het hoogste gezag bekleed. Het tegenbeeld van Christus, die het Hoofd is van de Kerk en de vergadering der heiligen.

Wordt vervolgd.
Inst. I, XIV, 13-18.
L.W. v.d. Meij V.D.M.

Verzamelde Geschriften van Hendrik de Cock, deel 2 6.

Een bijzondere plaats neemt no. 38 in. Dat geschrift heeft tot titel: Werkingen van Gods Genade en Geest, te Bunschoten en Spakenburg.

Drs. Te Velde voorzag het boekje van een mooie inleiding, waaruit we een en ander overnemen:

"In de dorpen Bunschoten en Spakenburg was een aanzienlijk deel van de inwoners met de Afscheiding meegegaan. Van de ongeveer 900 inwoners van deze dorpen werkte het Bunschoter deel vooral in de agrarische sektor en het Spakenburgse in de visserij. Op 26 juni 1836 institueerde Ds. H.J. Budding er een afgescheiden gemeente, die al gauw uit ongeveer 200 leden bestond. Zij kregen hun deel van de vervolgingen: van 15 oktober 1836 tot 29 november 1840 waren bij de Afgescheidenen zonder onderbreking plusminus 30 militairen ingekwartierd om ongeoorloofde godsdienstoefeningen te verhinderen. Deze inlegering heeft, zoals te begrijpen is, tot allerlei spanningen geleid. In de verdrukking echter groeide de gemeente, vooral

door de opwekkingsbeweging die in het voorliggende geschrift centraal staat.

Op 4 februari 1840 begon in Bunschoten een heel bijzondere beweging. Leden van de gemeente, vooral kinderen, en ook niet-afgescheidenen, kwamen in een soort geestvervoering, waarin ze zonder ophouden uren lang spraken en jubelden over hun Verlosser Jezus Christus. Velen kwamen daarbij na zware aanvechtingen tot volle verzekerdheid des geloofs. De afgescheiden gemeente groeide spektakulair: meer dan 100 zielen in twee maanden.

Vergelijkbare bewegingen zijn bekend uit het naburige Nijkerk in de jaren 1749 tot 1751 en in 1821 en recenter nog uit de afgescheiden kringen in Groningen en Drenthe in 1835-1837: Uithuizermeeden, 't Zandt, Spijk, Bierum, Diever en Dwingeloo.

Het door de Cock aanbevolen en uitgegeven verslag van de gebeurtenissen in Bunschoten-Spakenburg is een brief van Jacobus Beukers (1806-1849). Hij was een zoon van de schoolmeester P.J. Beukers in Bunschoten. In 1828 behaalde hij de akte van schoolonderwijzer in de 3de rang en werkte van 1828 tot 1837 als ondermeester aan de school van zijn vader. Op 19 juni 1837 werd hij als zodanig ontslagen wegens "revolutionair" optreden. Hij was namelijk sinds 26 juni 1836 diaken in de afgescheiden gemeente en leidde vaak godsdienstoefeningen, ook van meer dan 20 personen. Hij gaf jarenlang catechisatie aan de kinderen, later diende hij de gemeente ook als ouderling. Op verschillende kerkelijke vergaderingen was Beukers als afgevaardigde aanwezig. In juli en augustus 1837 zat hij een maand gevangenisstraf uit wegens belediging van de officier der ingekwartierde soldaten en van de burgemeester. In de kerk van Bunschoten-Spakenburg was hij een van de meest vooraanstaande figuren. (. . . .)

In april 1840 begon de opwekkingsbeweging zich in een verkeerde richting te ontwikkelen. Bij een deel van de gemeente vertoonden zich onschriftuurlijke gedachten en gedragingen, waarbij men zich bijvoorbeeld beriep op buitenbijbelse openbaringen. Een zogenaamde "zwarte tijd" brak aan, waarin sommigen hun sieraden en waardevolle bezittingen vernietigden of verkochten en hun huizen van binnen en van buiten zwart schilderden als boetedoening. De kerkeraad riep Van Velzen te hulp en een aantal afgedwaalden moest worden gecensureerd. Het is merkwaardig, dat in het voorliggende geschriftje van die verdere gebeurtenissen geen melding wordt gemaakt. Wilde men misschien met deze publikatie kwaad gerucht tegengaan, dat naar aanleiding van de "zwarte tijd" verspreid werd? Elke aanduiding daarvan in de uitgave zelf ontbreekt. Of was de eerste brief los van de verdere geschiedenis bij de broeders in het Noorden van het land bekend geworden en interesseerde hun alleen maar het verhaal van de als zuiver ervaren eerste opwekking?"

De aanbeveling van De Cock is kort, maar zeer positief. Hij schreef deze voordat er verkeerde invloeden zich lieten gelden.

Beukers zelf schrijft tegen het einde van zijn brief het volgende:

"Het getal dergene die deze dagen den Heere zijn toegevoegd is niet wel te bepalen, en het is niet vergroot als ik zeg dat er alleen in deze kleine gemeente ruim 100 van uit den dood in het leven zijn overgegaan, en daaronder zijn zeker meer dan 30 met rede klaarheid verzekerd geworden van hun aandeel aan Christus. Eenigen zijn zeer zacht en zalig door den Heere geleid, en andere hadden geweldige strijd en worstelingen. Sommigen werden zoodanig van den Duivel gekweld, dat zij van benauwdheid de kleeren van het lijf scheurden, de steenen uit den grond traptten en niet dan door 3 of 4 man eenigzins te temmen waren. Veel al gebruikte men voor zulken als middel in hunne angsten den een of anderen Psalm te zingen tot dat de aangevochtene de banden braken. Ik heb gezien van kinderen die onder overtuiging en aanvechtingen verkeerden dat er tien en meer kleine om de worstelende schaar heen huppelden en zongen "O Jezus! sla stukken" enz. en niet rusteden voor dat ook hunne verlossing kwam, en als de banden der bestredene braken, dan

zag men hun in de handen klappen en roepen "al weer eene binnen voor Jezus." De gemeente is zaterdag met 46 leden vermeerderd en dagelijks worden er meer toegevoegd. De soldaten zien wij niet gelijk voorheen. Heden avond waren de plaatsen des gebeds opgevuld met mensen." Het Beest en de Roomsche afgoderij verdedigd weer op nieuw; doch op nieuw ook Weersproken en Wederlegd naar Gods Woord, en tevens ook aangewezen hier en daar de gelijkmatige dwaasheid, van den valschen profeet, ja hoe deze soms hierin het Beest nog overtreft. Zo luidt de titel van het laatste geschrift.

Drs. J.C.L. Starreveld zegt in zijn inleiding o.a. dat de reactie van De Cock in zijn boekje werd veroorzaakt door de groeiende kracht van de roomsen niet zozeer in Groningen als wel in het koninkrijk der Nederlanden. De Cock liep om zo te zeggen vooruit op de April-beweging van 1853. Hij had ook bij dit werkje voor ogen de begeerte dat het rijk des Satans afgebroken zou worden en Gods Koninkrijk gebouwd, tot verheerlijking Gods en tot heil veler ellendige en onsterfelijke zielen.

Hiermee nemen we afscheid van de Geschriften van De Cock. Wanneer hij langer geleefd zou hebben zou hij wellicht nog meer geschreven hebben en ook meer invloed ten goede hebben kunnen uitoefenen. De weg des Heere is anders geweest. De Heere heeft hem vroeg thuisgehaald van de strijdende in de triomferende kerk. Dienaren vallen weg. Het werk des Heeren gaat ondanks veel dat met vrees moet vervullen en tot verootmoediging moet leiden toch door. De Heere vervult Zijn Woord: Ik ben met u al de dagen tot de voleinding der wereld.

De geschriften van De Cock zijn nu weer binnen ons bereik. Dat verheugt ons. Daardoor kan weer meer en beter naar de stem van de vader der afscheiding worden geluisterd.

B.

Voor de jeugd

Nehemia 26.

"Als nu Sanballat, de Horoniet, en Tobia de Ammonietische knecht, en Gesem, de Arabier, dit hoorden, zo bespotten zij ons en verachtten ons, en zij zeiden: Wat is dit voor een ding, dat gijlieden doet? Wilt gijlieden tegen de koning rebelleren?"

Toen gaf ik hun ten antwoord en zeide tot hen: God van den hemel, Die zal het ons doen gelukken, en wij, Zijne knechten, zullen ons opmaken en bouwen, maar gijlieden hebt geen deel, noch gerechtigheid, noch gedachtenis te Jeruzalem."

Neh. 2 : 19, 20.

Beste jongelui!

Nehemia heeft zijn toespraak tegen het volk beëindigd en het volk heeft positief gereageerd. Dat kan als een wonder van Boven worden gezien. We kunnen daaruit aflezen, dat de Heere nooit half werk doet. Hij zal niet laten varen het werk Zijner handen. Hij zal het zekerlijk voleinden.

Doch het werk zal niet zonder strijd verlopen. We hebben dat de vorige keer al aangekondigd. En nu zien we de werkelijkheid. Er is altijd verschil tussen het "horen" over strijd en de "werkelijkheid" van de strijd. Geruchten van oorlogen zijn altijd nog anders dan het verkeren in oorlogen. Doch zelf zijn wij gelukkig nog buiten de oorlog. De oudere lezers zullen zich nog wel het een en ander van de Tweede Wereldoorlog herinneren. Het was toen een bange tijd. Gelukkig dat dat nu voor ons verleden tijd is. Hoe lang dit duren zal weten wij niet. Het kan heel gauw veranderen. Want het is nog wel geen tijd van oorlog, maar het is toch wel een bange tijd. Laten onze jonge mensen daar ook de ogen voor open hebben, en de tijd die God ons nog in vrede doet leven, wél besteden om de Heere te zoeken. Want al is er dan geen natuurlijke oorlog, op het terrein van het geestelijke leven is er altijd oorlog. We noemen dat de "heilige oorlog". En die moet door een ieder worden gestreden, zal het wél

met hem zijn op weg naar de eeuwigheid. Van die heilige oorlog geeft Nehemia in het boek dat zijn naam draagt, ons een verslag. Sanballat, de Horoniet, en Tobia de Ammonietische knecht, en Gesem de Arabier, hebben we reeds leren kennen. Zij hoorden wat Nehemia het volk had voorgehouden en ook wat het volk had geantwoord. Er staat..... "dit hoorden". Die laatste woorden deden mij dadelijk denken aan het Nieuwe Testament. Want daar komen die woorden ook voor. Dat wil zeggen, dat al is het Nieuwe Testament eeuwen later geschreven, het daar toch ook gaat over dezelfde dingen. In Hand. 2 : 37 staat het ook: Als zij dit hoorden..... Het gaat daar over hetgeen door Petrus en de andere apostelen werd gezegd. Zij werden toen verslagen in het hart. Zij kregen geopende ogen en zagen het hopeloze van hun strijd in. Hun strijd namelijk tegen de Heere Jezus Christus en Zijn rijk. En het heeft een waarachtige bekering tot gevolg gehad. Doch deze woorden kom ik een paar hoofdstukken verder in het Nieuwe Testament weer tegen. Ik denk aan Hand. 5 : 33. Doch daar heeft het horen een heel ander gevolg. Want toen werden zij niet verslagen van hart, doch hunne harten berstten van vijandschap. Zo kan het ook. Als de drie genoemden in onze tekst, Sanballat en zijn aanhang, dit hoorden hadden zij de moed niet moeten kunnen opbrengen om tegen het woord van Nehemia en de positieve reactie van het volk in te gaan. Zij hadden als onmachtige vijanden moeten buigen onder de woorden van God. Want datgene wat Nehemia had gesproken waren woorden des geloofs geweest en daarom woorden van God. En daar stonden zij tegen op. Zij begonnen met spotten. Het wapen van de spot is een scherp wapen. Het is ook een gemeen wapen. Het is een duivels wapen. Het is hetzelfde wapen dat we ook op de pinksterdag zien hanteren. En degenen die er gebruik van maakten, gaven daarmee getuigenis in de rij te staan van deze goddeloze driebond in de dagen van Nehemia. De spot, waarvan zij zich bedienden, bestond hierin, dat zij Nehemia en het volk dat naar zijn woord geluisterd had en daaraan gehoor gegeven had, verachtten. Zij trokken er smadelijk de neus voor op. Zij zeiden: Wat is dit voor een ding, dat gijlieden doet? Het grootse werk, het opbouwwerk werd als een "ding" betiteld. Het werd gekleineerd. Het werd voorgesteld als een zaak van weinig of geen betekenis. Een zaak om over te lachen. Laat ons niet lachen? Wat willen jullie eigenlijk? Een stelletje amechtige joden, wat moeten zij uitrichten? Na hun spot halen zij ook nog een ander wapen voor de dag, en dat is de laster. Zij zeiden: Wilt gijlieden tegen de koning rebelleren? Zij werden dus beschuldigd van opstand. Dit was een valse beschuldiging. Want de koning had verlof gegeven om de stad te gaan herbouwen. Hun onderneming was dus geen opstand, maar gewoon een doen wat de koning eigenlijk wilde.

Deze spot- en lastertaal was voor Nehemia, die gekomen was om wat goeds voor de kinderen Israëls te zoeken, niet aangenaam om te horen. Want begrijp het goed, degenen die zo spotten en lasterden, waren geen kwajongens. Zij hadden een grote macht en waren tot veel in staat.

Klonk deze spot- en lastertaal in de oren van Nehemia, het werd natuurlijk ook door het volk gehoord. En het volk kende die mannen wel. Zij waren er al zoveel jaren door getyranniseerd. Die zo dapper hadden gezegd: "Laat ons op zijn, dat wij bouwen", daar was het eigenlijk net genoeg voor, om alle moed in de schoenen te laten zakken. Die hun handen gesterkt hadden ten goede, zouden daardoor slappe handen kunnen krijgen. Daar was het de vijand dan ook om te doen.

Het lijkt mij niet moeilijk om hier de lijn door te trekken. We hebben er al eerder op gewezen dat Nehemia een type geweest is van de Heere Jezus Christus, Die gekomen is, niet om "wat" goeds voor de kinderen Israëls te zoeken, maar om "alles goeds" voor hen te zoeken en ook te doen. Wat Nehemia horen moest, heeft de meerdere Nehemia ook moeten vernemen. Hoe is Hij niet bespot en belasterd geworden. Dit gebeurde tijdens Zijn rondwandeling op de aarde en niet in

het minst toen Hij hing aan het kruis. Men heeft Hem geminacht, de neus voor Hem opgetrokken. Men heeft om Hem gelachen. Wat was Hij toch bezig te doen? Hij moest maar ophouden. Hij moest maar van het kruis afkomen. Hij moest zichzelf maar zien te verlossen. Dan zou men Hem wel geloven. Op alle mogelijke manieren heeft men geprobeerd om Hem zij werk maar te doen staken. Dan had de duivel het bij voorbaat gewonnen. En dan zou het voor heel Israël, dat is de ware kerk, een verloren zaak zijn geweest.

Wat Nehemia en het volk moesten onder vinden, is dus in Christus vervuld geworden, en daar krijgen nu ook al degenen die aan de woorden van de Zaligmaker gehoor hebben leren geven, mee te doen. Hij toch heeft het gezegd: Zij hebben Mij gehaat, zij zullen ook u haten. Zij hebben Mij vervolgd, zij zullen ook u vervolgen. We zien dat de eeuwen door in de geschiedenis bevestigd, namelijk dat een dienstknecht niet meer is dan zijn Heer. Het zij hem genoeg dat hij worde gelijk zijn Heer.

Daarom zullen Gods kinderen in het boven omschrevene, hun eigen leven in meer of mindere mate herkennen. Want als men de vijanden afvalt, dat is de duivel, de wereld en het eigen boze vlees, dan moet men er rekening mee houden dat de vijanden zich niet stil zullen houden. Dan komen zij voor de dag. Zo lang men in zijn natuurstaat voortleeft, heeft men van de vijanden geen last. Maar zodra men de andere partij door genade heeft mogen leren kiezen, dan komen de vijanden op de been. Dan steken de spotters de kop op van binnen. Dan zeggen ze: Weet wat je doet. Verzint eer je begint. Want je bent van je zelf maar machteloos. Je hebt maar kleine kracht, eigenlijk helemaal geen kracht. Je krijgt alles tegen. Je vecht voor een verloren zaak. En als dan de duivel zijn tanden laat zien en de wereld tegen je ophast en het vlees zich daar ook nog in mengt, dan is dat net genoeg, om van de bekering maar af te zien, om de strijd maar niet te beginnen. Er komt toch niets van terecht. Eigen machteloosheid wordt dan gezien en gevoeld.

Als men dan ook in eigen kracht de strijd zou moeten strijden, dan zou men zeker de nederlaag moeten lijden.

Er is dan maar één middel waardoor men de vijand kan weerstaan. En dat ene middel is het geloof. Want dat overwint de wereld. In de kracht van het geloof kan men alleen de vijand weerstaan en sterke weerstand doen. Want het ware geloof kent een krachtbron die de wereld niet kent. En die Bron is God zelf.

Op die Bron was Nehemia door het geloof aangesloten. Hij staat daarom niet met een mond vol tanden, als de vijanden zo te keer gaan. Neen, hij geeft hen een goed antwoord. Want hij zeide tot hen: God van de hemel, Die zal het ons doen gelukken, en wij, Zijne knechten, zullen ons opmaken en bouwen..... Het is alsof hij zeggen wil: Wij steunen niet op eigen krachten. Wij zijn ons heus wel bewust dat we in de minderheid zijn. In ons is geen kracht tegen deze zó grote menigte. Maar God van de hemel, Die zal het ons doen gelukken. Want Die heeft alle macht in hemel en op aarde.

Nehemia mocht naar Boven zien. Dat had hij al meer gedaan. Dat mocht hij steeds weer doen. En als hij dat ook nu doet, dan ziet hij over alle vijanden heen. En dan hoor ik hem zeggen, terwijl zijn ogen op de HEERE geslagen zijn:

*Hoe groot, hoe vreselijk zijt Gij alom,
Uit Uw verheven heilgdom,
Aanbidd'lijk Opperwezen.
't Is Israëls God, die krachten geeft,
Van Wien het volk zijn sterkte heeft.
Looft God; elk moet Hem vrezen.*

Mogen jullie dat ook zo zeggen? Dan sta je sterk in de strijd. Ik zie inmiddels dat ik weer op moet houden, anders schiet er voor de andere medewerkers geen plaats meer over in ons blad. En die willen natuurlijk ook graag nog iets goeds zeggen. Als het over goed spreken van God gaat, kom je eigenlijk nooit uitgesproken. Is dat bij jullie ook zo? Hartelijke groeten van jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbespreking

Boeken van Van den Berg b.v.

Zoutverkopersstraat 7, 3334 KJ Zwijndrecht,
tel. 078 - 100911

Marlies door A.J. de Gelder.

Het boekje gaat over een meisje, dat lichamelijk gehandicapt is. Ze kan niet lopen. De onderwijzer komt regelmatig bij haar om haar les te geven. Marlies houdt veel van hem. Op een middag komen er drie meisjes met de meester mee. Die middag zullen ze samen Marlies meenemen de duinen in. Marlies wordt gereden. Eerst gaat alles goed, maar door verschillende omstandigheden kan de meester zich niet met het meisje bezig houden. Een der andere meisjes heeft een ongeluk gekregen. Marlies wordt meegenomen. Haar wagentje wordt niet op de rem gezet. Het gevolg laat zich indenken. Er gebeurt met Marlies een ongeluk. Ze is ernstig aan toe. Maar de Heere zegent deze weg voor haar. Het is een aardig verhaal, met een goede tendens.

Het boekje telt 42 pagina's en kost gebonden f 9,75.

B.

Gerrit 5.

Een week voor zijn dood zei hij in een nacht tot zijn moeder: Moeder, wat is het groot, dat ik zo bij mijn verstand blijf; hoe menig lijder moet dat missen en wat is het ongelukkig met die mensen gesteld, die op deugd en plicht hun vertrouwen stellen. O, het zal wat te zeggen zijn zo naar een ontzagelijke eeuwigheid te gaan. Het verschil zal groot zijn of door de goede of door de kwade engelen weggedragen te zullen worden. Moeder, ik ben altijd zo bevreesd geweest of ik wel bekeerd was, omdat ik altijd zo vragende was en ik altijd zo dezelfde bleef. Ik dacht wel veel: zou de Heere mij niet verhooren, doch nu heb ik leren kennen, dat de Heere mijn gebed verhoord heeft, ja, geen woord is nog mijn tong ontgleden, of Gij, Gij weet alreeds mijn reden. Ik zie nu, dat als men vragende is gemaakt door Gods Geest, de Heere dan ook de vervulling schenkt. O, moeder het ware zaligmakend geloof beschouw ik bij een moerassige aarde daar men iets zwaars in werpt, dat gaat er diep in; zo is ook het ware geloof diep in het hart van Gods volk door Gods Geest gewrocht en dat laat zich ook niet omleiden door allerlei wind van leringen, het staan zo vast. En o, welk een voorrecht, dat ik het bezit. Doch telkens komt het nog wel weer bij mij op: zou het wel waarheid zijn? Maar dan bid en zing ik maar en dat geeft mij dan weer troost.

Daarom gaf hij veel op te zingen Ps. 138 : 1; 84 : 1, 4, 6 en 73 : 12 en 13.

Zo brak de laatste zaterdag van zijn leven op aarde aan. Hij had steeds weer bij het gebruik van spijs gezegd: Moe, wat is de Heere goed. Nu verlangde hij geen aardse spijs meer. Hij mocht de hemelse genieten.

Vader, zei hij, het is vandaag de laatste zaterdag.

O, mijn jongen, dan verlies ik U.

Vader, wie weet hoe spoedig u bij mij komt. Het werd zondag. Gerrit was, zo lezen we, onherkenbaar van het water. Men moest gedurig voor hem lezen en met hem zingen. Een neefje van zijn leeftijd kwam 's middags om afscheid te nemen. Voor deze heenging liet Gerrit hem toezingen Ps. 134 : 3: Dat 's Heeren zegen op U daal. Anderen kwamen ten afscheid. Ook met hen zong hij en ook hen liet Gerrit toezingen: Dat 's Heeren zegen op U daal. Dit duurde tot laat in de avond. De woning geleek wel een tempel. 's Nachts moest er ook met hem gezongen worden en een preek voor hem gelezen worden over: Gij zult mij leiden door Uw raad en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen.

De maandag brak aan. Er kwamen weer mensen van allerlei richting, ouderen en jongeren en steeds liet Gerrit bij hun vertrek bovengenoemde zegede toezingen. Als er gezongen werd, Gerrit zong zo enigszins mogelijk mee. Ja, mijn ziel dorst naar de Heer. Hoe branden mijn genegenheden om 's

Heeren voorhof in te treen. Maar blij vooruitzicht, dat mij streelt enz. Zijn vader zei wel eens: kind, ge zult nog zingende sterven.

O, vader, dat is niets, antwoordde hij dan, dan ga ik van het ene gezang in het andere. O, wat zal ik boven zingen.

De laatste nacht was weer erg smartelijk. Om 5 uur zei hij: Vader, ik kan nu David verstaan, dat zijn ziel meer dorstende was naar de Heere dan een hert schreeuwt naar de waterstromen. O, ik heb Jezus zo lief, ik zou Hem wel willen kussen.

*'t Ware leven, lieven, loven
is maar daar men Jezus ziet,
naar die Levensvorst
mijn ziele dorst.*

Toen zei hij: Vader,

*Mijn strijd is gestreden,
Mijn lijden is geleden.
Ik ben deez' aarde moe.
Adieu, mijn lieve vrienden,
Gij zult mij niet meer vinden,
Ik ga naar Jezus toe.*

Vervolgens sprak hij: o dood, o blijde boo! en: Vader, het is vandaag de blijde dag.

Zijn vader zei: dan is het voor mij een blijde en een bedroefde dag. Doch kind, wat laat mij in zorgen achter.

Ach, vader, was zijn antwoord, zingen Ps. 81 : 12: Opent Uwe mond.

Onder het zingen breken zijn ogen. De doods-kleur komt op zijn gelaat. Hij werd hoogst benauwd. Toch gaf hij telkens nog verzen op. Er kwamen nog bezoekers. Hij liet steeds weer zingen en nam van ieder afscheid met de woorden: dat 's Heeren zegen op U daal! Zijn moeder was onafgebroken aan zijn sterfbed. Zijn vader moest zich wel eens even verwijderen. Dan riep Gerrit: Vader, een zoen, ik ben immers Uw zoon, Uw enigste? Na een omhelzing sprak hij dan: Dat 's Heeren zegen op U daal. 's Middags om 4 uur zag hij drie jongelingen en riep hij uit: wat is de mens. Hij liet toen zingen Ps. 103 : 8: Gelijk het gras is ons kortstondig leven. Terwijl hij in doodsbenauwdheid verkeerde riep hij:

*Houd maar biddend aan,
God zal U bewaken.
Moet ge in 't duistere gaan,
al was 't tot Uw dood,
vrees dan nog geen nood:
Jezus zal het maken.*

Dan riep hij weer: Heere Jezus, ja kom haastiglijk. De doodsbenauwdheid werd steeds groter. Hij riep telkens: benauwd, en dan: zou dat de dood zijn? Hij vroeg een gebed

Met diepe droefheid geven wij u kennis dat het de Heere behaagde uit ons midden weg te nemen, in de hope des eeuwigen levens, mijn geliefde vrouw, onze zorgzame moeder en schoonmoeder, oma, dochter en schoondochter, zuster, schoonzuster en tante

LEENTJE WILHELMINA VAN DER VLIET - VAN ROSSEM

op de leeftijd van 49 jaar.

Ameide:
G. van der Vliet

Zuidland:
A. van der Ham - van der Vliet
H. van der Ham
Heleen
Daniël

Capelle a/d IJssel:
H.P. van der Vliet

Ameide:
A. van der Vliet
A.K. van der Vliet - van Arkel

Ameide:
M.A. van der Vliet

Ameide:
A. van Rossem

Ede:
J. van Rossem
M.J.W. van Rossem - de Leeuw

Ameide:
M. van der Vliet - van Veen
en verdere familie.

4233 CV Ameide, 10 januari 1987.
Broekseweg 71.

De begrafenis heeft plaatsgevonden op woensdag 14 januari op de algemene begraafplaats te Ameide.

voor hem te doen. Een vriend knielde voor zijn ledikant neer en ging in gebed. Bij het einde van het gebed verliet hem de benauwdheid. De Heere vervulde Zijn woord: roep mij aan in de dag der benauwdheid. Ik zal er U uithelpen. Na het Amen zei Gerrit: dat is lief, en met beide handjes omhelsde hij zijn vriend.

Hij lag enige ogenblikken kalm ter neer, bedankte zijn zusjes voor het lezen en zingen en zei, dat dit hem zo verkwikt had. Hij laat nog verschillende psalmen zingen en ten slotte gaf hij op Ps. 65 : 2:

Een stroom van ongerechtigheden.

Dit was het vers, waarmee hij zeven weken tevoren zijn eerste juichtoon begon. De aanwezigen konden het vers haast niet zingen. Na het zingen omhelsde vader Van Doesburg zijn kind en riep hij: Gerrit, lieve Gerrit wat zal ik U missen.

Zijn antwoord was: Jezus zal het maken. Lieve Jezus... Zijn mond was gesloten. De hemelse lofzang werd aangeheven.

Het was toen 11 december 1849. Gerrit ging heen in de ouderdom van 10 jaar en ruim 5 maanden. Hij was rijp gemaakt voor de hemel. Hij was al jong thuis bij God.

Op 14 december brachten zijn vrienden hem ten grave.

B.

RHEUMA, ARTHRITIS, ISCHIAS ?

Onze puur plantaardige capsules zijn absoluut onschadelijk en geven niet zelden verbazende resultaten.

Informatie:
Tel. 08380-38294.
('s Avonds van 6-10 u. Maandag de gehele dag).
Elleboog 8, 6713 KP Ede.

Reform en
Kruidenmarkt

EEN GEWICHTIG PROBLEEM?

Onze geheel plantaardige vermageringstabletjes lossen dit probleem volledig op!
Kuur voor een maand f 20,-

DROGISTERIJ SIKKING

Barrevoetstraat 5,
2011 WL Haarlem
Tel. 023 - 312882/
324606.
Postgiro 190609.

De algemeen aanvaarde, oorspronkelijke tekst van het Nieuwe Testament

DE TEXTUS RECEPTUS, griekse grondtekst, een uitgave van het Trinitarisch Bijbel Genootschap, geeft inzicht in hetgeen oorspronkelijk geschreven is.

Duidelijke letter,
afmeting 20 x 12,5 cm, 480 pagina's, gekartonneerd f 19,75

Idem, in luxe uitvoering, marokkaans leer f 72,-

Verkrijgbaar in de boekhandel, of rechtstreeks te bestellen (portvrij)

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

ANTWOORDNR. 18 3300 WB DORDRECHT

Wel eens op TEXEL geweest?

Beslist de moeite waard. Bos, duinen, zee, vogelbroedplaatsen, visgelegenheden, etc., en... rust.

U kunt op
'DE VERRASSING'
gebruik maken van

volledig pension voor groot en klein.

Prijzen v.a. f 285,- p.w. Of u kunt kiezen voor een bungalow met alle comfort of sta-caravan. Voor 60-plussers speciale voor- en naseizoenprijzen.

Vraag vrijblijvend onze kleurenfolder aan.
Tel. 02223-661 of 391.